Valtioneuvoston kanslia NEUVOSTORAPORTTI VNEUS2021-00702

VNEUS Siivola Heli(VNK) 19.08.2021

Asia
Epävirallinen eurooppaministerikokous 22.-23.7.2021

Kokous
Epävirallinen eurooppaministerikokous 22.07.2021 - 23.07.2021

Slovenia esitteli puheenjohtajakautensa prioriteetit, joita ovat 1) EU:n kriisinkestävyys (resilienssi), elpyminen ja strateginen autonomia, 2) Euroopan tulevaisuuskonferenssi, 3) eurooppalainen elämäntapa ja oikeusvaltioperiaate sekä 4) uskottava ja turvallinen EU, joka kykenee tuomaan turvallisuutta ja vakautta naapurustoonsa.

Ministerit keskustelivat EU:n kriisinkestävyydestä covid-19-pandemian jälkeen. Suomi esitteli omaa huoltovarmuuskonseptiaan ja painotti, että EU:n on jatkossa oltava paremmin ja kokonaisvaltaisesti varautunut erilaisiin kriiseihin.

Slovenian valtiosihteeri Gašper Dovžan, yleisten asioiden neuvoston puheenjohtaja, isännöi epävirallisen eurooppaministerikokouksen Brdo pri Kranjussa. Kokouksen aiheina olivat Slovenian puheenjohtajakauden prioriteetit sekä EU:n kriisinkestävyys covid-19-pandemian jälkeen.

Suomea edusti kokouksessa eurooppaministeri Tytti Tuppurainen.

Slovenian puheenjohtajakauden prioriteetit

Valtiosihteeri Dovžan kiitti triokumppaneita Saksaa ja Portugalia intensiivisestä yhteistyöstä ja esitteli Slovenian puheenjohtajakauden prioriteetit, joita ovat: 1) EU:n kriisinkestävyys (resilienssi), elpyminen ja strateginen autonomia, 2) Euroopan tulevaisuuskonferenssi, 3) eurooppalainen elämäntapa ja oikeusvaltioperiaate sekä 4) uskottava ja turvallinen EU, joka kykenee tuomaan turvallisuutta ja vakautta naapurustoonsa. Yleisten asioiden neuvostossa käsitellään syyskauden aikana muun muassa Euroopan tulevaisuuskonferenssia, oikeusvaltiokysymyksiä, EU:n laajentumista sekä EU:n kriisinkestävyyttä. Unionin kriisinkestävyyden vahvistaminen ja kriisivalmiuden parantaminen on puheenjohtajavaltio Slovenian ensisijainen tavoite.

Oikeusvaltioperiaatteen osalta työtä tehdään niin syyskuun, marraskuun kuin joulukuunkin neuvoston kokouksissa. Tavoitteena on kokonaisvaltainen lähestymistapa, jossa kaikkia jäsenmaita kohdellaan yhdenvertaisesti ja erilaisista välineistä haetaan mahdollisimman suurta synergiaa. Joulukuun neuvoston kokouksessa on tarkoitus jatkaa artiklan 7 mukaisia kuulemisia. Lisäksi puheenjohtaja korosti laajentumiskeskustelun jatkamisen tärkeyttä ja korosti EU-Länsi-Balkan –kokouksen merkitystä.

EU:n kriisinkestävyys covid-19-pandemian jälkeen

Eurooppa-neuvosto kehotti kesäkuussa 2021 puheenjohtajavaltio Sloveniaa edistämään neuvostossa työtä yhteisen varautumisen, toimintakyvyn ja kriisinkestävyyden vahvistamiseksi tulevien kriisien varalta sekä sisämarkkinoiden toiminnan suojaamiseksi. Eurooppaministerit keskustelivat aiheesta puheenjohtajavaltion laatiman keskustelupaperin pohjalta. Nyt epävirallisessa kokouksessa keskusteluun osallistuivat myös Länsi-Balkanin maiden edustajat.

Valtiosihteeri Dovžan totesi covid-19-pandemian paljastaneen kehittämistarpeita sekä Euroopan että jäsenvaltioiden tasolla. Samalla pandemia on myös selvästi osoittanut yhteistoiminnan hyödyt. Puheenjohtajavaltion tavoitteena on, että EU on jatkossa paremmin valmistautunut tuleviin kriiseihin, etenkin kansanterveyden ja kyberturvallisuuden alalla. Kriiseihin on pystyttävä vastaamaan nopeasti, tehokkaasti ja johdonmukaisesti. Parempi kriisivalmius ja sisämarkkinoiden toiminnan suojaaminen myös kriisioloissa edellyttää entistä tiiviimpää yhteistyötä ja koordinaatiota jäsenvaltioiden välillä. Myös yhteistyö Länsi-Balkanin kumppaneiden kanssa on tärkeää.

Suomi esitteli omassa, puheenjohtajan etukäteen pyytämässä, avauspuheenvuorossaan kokonaisvaltaista tarvetta vahvistaa EU:n varautumista erilaisiin kriiseihin. Kokonaisvaltaisen varautumisen on katettava muun muassa huoltovarmuus, sisämarkkinoiden toiminnan suojaaminen, toiminta rajoilla, terveyssektori ja tehokas päätöksenteko kriisitilanteissa. Puheenvuorossa korostui huoltovarmuusnäkökulma ja Suomen malli, joka perustuu julkisen ja yksityisen sektorin tiiviiseen yhteistyöhön. Keskeistä on myös varautua monen tyyppisiin kriiseihin, ei vain terveyskriiseihin. Esimerkiksi erilaiset kyberuhat ja digitaalisen toimintaympäristön heikkoudet tulisi huomioida varautumisessa. Keskeistä on ennakollisuus, jolloin ollaan valmiina jo hyvissä ajoin ennen kriisiä.

Käydyssä keskustelussa ministerit tukivat tavoitetta vahvistaa unionin kriisinkestävyyttä ja parantaa kriisivalmiutta ja antoivat laajan tuen Suomenkin painottamalle kokonaisvaltaiselle lähestymistavalle. Puheenvuoroissa esiin nousi erityisesti esiin ilmastonmuutokseen liittyvät uhat, sekä kyberuhat. Sisämarkkinoiden toiminnan turvaaminen ja EU:n omien vahvuuksien hyödyntäminen laajemminkin nähtiin keskeisinä tekijänä resilienssin vahvistamisessa. Myös useissa puheenvuoroissa esiin nousi avoin strateginen autonomia ja muutaman maan puheenvuoroissa korostettiin EU-Nato –yhteistyön vahvistamisen tärkeyttä.

Komissaari Janez Lenarčič kertoi pandemiasta saaduista opetuksista EU:n pelastuspalvelumekanismin kehittämisen näkökulmasta. Uusista välineistä vahvistettu RescEU-väline on osoittautunut hyvin toimivaksi ja sen aikaisempaa suurempi rahoitus elpymisvälineen kautta on tullut tarpeeseen. Tilanne rajoilla on ollut ajoittain hankala ja tähän tulee jatkossa varautua ennakollisemmin. Lisäksi komissaari painotti puheenvuorossaan konkreettisen tuen tarvetta kolmansille maille mm. rokotteiden ja lääkinnällisen laitteiden muodossa. Useat keskusteluun osallistuneet Länsi-Balkanin maat ilmaisivat puheenvuoroissaan tyytymättömyyttä EU:lta saamaansa tukeen

Puheenjohtajamaa valmistelee asiasta myös neuvoston päätelmiä, jotka on tarkoitus hyväksyä lokakuun yleisten asioiden neuvoston kokouksessa.

Suomen edustajat

Ministeri Tuppurainen ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	EU:n tulevaisuus, koronavirukset, kriisivalmius, YAN Yleisten asioiden neuvosto, Slovenia
Hoitaa	**PLM, SM, STM, UM, VNK**
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, LVM, MMM, OKM, OM, TEM, TPK, TULLI, VM, VTV, YM